

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izen Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezapriete reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

94. številka.

Maribor, dne 13. avgusta 1924.

Letnik XVI.

Kako učinkuje izguba oblasti

Izguba oblasti vam je omračila um, da ne veste več, kaj delate! — Tako je na kratko zavrnil notranji minister Nastas Petrovič razvnete pajdaše Pribičeviča in Pašiča, ki nastopajo z govori o vladni deklaraciji, a se v strasti spuščajo na čisto druga polja in do nedostojnih in nepremišljenih izbruhov.

Nova vlada je stopila pred parlament z izjavo, ki je visoko nad vsem tem, kar se je doslej podajalo pod tem imenom, na zapadno-evropski parlamentarni stopnji je tudi njena večina, dočim je opoziciji poskušal Pribičevič vsiliti slabo nalogo in vlogo, pretvoriti parlament v navadno strankarsko zborovanje tam nekje v Virginmostu ali pa celo v razpravljanje nekje v krčmi z burnimi prepiri in celo pretepi. Te vloge radikali niso hoteli prevzeti, ker je danes gotovo, da je radikalna stranka eno, Pašič in njegov krog pa drugo. Skupni načrt za opozicijo se ni osvojil in obveljalo je načelo: Vsak po svoje.

Ze oba voditelja Pašič in Pribičevič kažeta značilne razlike. Pašič se mirno smehlja in pazljivo poslušaja, ko ga Nastas Petrovič s svojimi izjavami tolče na kratko, s trdnim in globokim glasom, Pribičevič pa skače, vpije in se peni, kot bi dobival udarce v sredo lica. Pašič mirno poslušaja svoje in nasprotno, Pribičevič pa z vriščem in hrupom svoje podpira, druge pa presekuje. Radikali imajo parlamentarno rutino in vidi se, da so sklenili obdržati kolikor toliko dostojanstva. Z dobro premišljenim namenom in načrtom izzivanja strasti so prišli v parlament samo Pribičeviči.

Prepiri so bili takoj prvi dan, potem malodane pretepi in tako se je čakalo na eksplozijo strasti, ki naj bi pokazala, da parlament ni sposoben za delo. Pribičevičeva skupina se je nato pripravila, radikali pa ne in izmed njih polaga samo Pašič s svojim ožjim krogom nekaj nad na Pribičevičeve naklepe. Načelo: vsak po svoje velja tudi v klubu radikalnih poslancev, a to samo do gotove meje. Za glavnega govornika si je klub izbral človeka, na katerega so se stavile nade, da bo podal državniški govor, govorili pa so lahko tudi drugi, ki o temi niso imeli pojma ter so dali duška samo svojim mrznjini ali so pa govorili kar tako, samo da se govori. Tako je na primer poslanec Stanojevič izjavil, da je proti deklaraciji in vladi, ker sedijo v njej nasprotniki Velike Srbije. Pri takih govorih se je zopet videla velika razlika med radikalno in samostojno demokratsko opozicijo. Ko večina radikalov apatično poslušaja ali boljše rečeno prenaša svoje prevnete tovariše, se vsi Pribičeviči hrupno in strastno zavzemajo za vsako neumnost svojih tovarišev.

Tudi iz te debate vidijo samostojni demokrati, da radikali nočejo ž njimi. Vlada noče pasti in Pribičevič se bo moral sprijazniti z idejo, da je v opoziciji in povrh tega še od vseh faktorjev zapuščen in od vseh strani izoliran. Ostal je s svojo trinajstoroico in mora gledati, kako tudi ti ljudje izgublajo vero v njegovo srečno politično zvezdo. Se beograjskega parlamenta nevajenih Hrvatov ni mogel Pribičevič razvneti in izzvati s svojimi poskusi. Takoj se je spoznalo, kam Pribičevičeva družba meri in 60 Hrvatov je mirno sedelo ob plohi laži in ostudnih osebnih napadov.

Pribičeviču so se tudi ponesrečile nakane z raznimi izjavami Radiča. Se celo radikalov ni tako daleč zmotila izguba oblasti, da ne bi videli razlike med raznovrstnimi časopisnimi izjavami Radiča in pa med sklepi stranke, ki ima svoje poslance v parlamentu. Sklepm glede podpore ožjega opozicijskega bloka, ki ima sedaj vlado, Radič še sploh ni nasprotoval, pa če bi to tudi enkrat storil in bi njegova stranka šla za njim ter pustila pasti Davidovičovo vlado, še nikjer ne stoji, da bi moral ali vsaj mogel ravno Pribičevič slediti Davidoviču. Mogočnost tolike reakcije, da Pašič in Pribičevič dobita diktaturo, je izključena enkrat za vselej, radikali ne bodo nikdar več reševali Pribičeviča in vse, kar ta danes še upa in pričakuje, je pripisati edino le omračenju uma vsled izgube oblasti.

Politične beležke.

Debata o vladni izjavi je bila na predlog 40 poslancev včeraj skrajšana. Proti predlogu so po svoji navadi nastopili samostojni demokrati, češ, da je proti določilom poslovniku. Pribičeviči so potegnili za seboj nekaj radikalov, ki so pa uvideli takoj svojo zмотo in so se opravičili pri predsedniku skupščine Ljubi Jovanoviču, ki je bil tudi za predlog. Danes zjutraj ob pol dveh se je vršilo glasovanje, ki je dalo vladi večino 169 glasov, proti so bili pa samo Pribičeviči in radikali, vseh skupaj 114. S tem so izjalovljene nade, da se bodo razne manjše skupine postavile proti vladi.

Vlada, ustava in centralizem. Zunanji minister dr. Voja Marinkovič se z znamenitim govorom pobijal radikalne in samostojno demokratske govornike. Na očitjanja, da se deklaracija izogiblje vprašanja ustave,

je dejal: Vprašanje je, če bi vlada sploh morala govoriti o ustavi. Razlog govoriti bi imela takrat, ako bi zahtevala, da se narodni skupščini predlaga sprememba te ustave. G. Marko Trifkovič je dejal, da je ta ustava najbolj svobodoumna. Vlada bi bila zelo srečna, če bi se to lahko v resnici dokazalo, da je ta ustava zlata vredna in da nadalje narodno edinstvo, ki se nahaja v tej ustavi, ni samo prazna beseda na papirju. Kajti ustava je zgrajena na principu, da so Srbi, Hrvati in Slovenci en narod, in vse naredbe, ki temelje na tej ustavi, so dosledne temu principu. Dejstvo pa je, da vsi v naši državi ne mislijo in ne čutijo tako, in da je celo v vladni večini mnogo ljudi, ki ne mislijo tako. Dejstvo je nadalje, da so tudi med opozicijo in celo tam, kjer se največ poziva na princip tega edinstva. Ako stranka, ki kritizira to vlado, s katero se ne strinja, stoji na principu narodnega edinstva, potem bi se mnogo argumentov, ki so jih iznesli proti vladi, ne bi smelo uporabiti, kajti eden od govornikov, ki je največ naglašal narodno edinstvo, je neprestano štel, kdo od Srbov, Hrvatov in Slovencev je bil minister in je smatral to za dokaz srbske širokogrudnosti. Ako smo res en narod, potem ne smemo biti »širokogrudni«. — Današnja vlada je koalicijska in njena deklaracija mora biti taka, kakoršne so deklaracije koalicijskih vlad. V vladni deklaraciji, ki je merodajna za njeno zadržanje, se nahaja samo ono, o čemer so se koalicijske vladne stranke sporazumele. In samo to je obvezno za vlado, kar se nahaja v tej deklaraciji. Nobena debata ne more vplivati na delovanje vlade. Ze nekolkokrat se je očitalo, da je vlada odvisna od Radiča. — Vlada je odvisna le od zaupanja parlamenta. V naši deklaraciji smo stališče javno obrazložili, vendar so mnogi govorniki smatrali za potrebno, da govorijo o centralizmu in da ga branijo s francosko in italijansko zgodovino. Po mojem mnenju ta francoski in italijanski primer ni dober. Francije, kakršna je danes, ni centralizem niti ujedinil, niti napravil močne. Kakšen je ta centralizem, ki ga propovedujejo nekateri, ako se taisti ljudje protivijo temu, da bi se izenačila davčna bremena v celi državi, češ, da je to nevarnost za predvojno Srbijo!

Hrvatsko časopisje o iskrenosti Radičeve stranke napram Davidovičevi vladi. Hrvatsko časopisje izrecno in dnevno ponavlja, da so pristopili Hrvati potom Radičeve stranke iskreno akciji sporazuma, ker je to njihova stara politika. Hrvati bodo ostali zvesti svojim dosedanjim zaveznikom. Hrvati ne bodo nasledili nobenim spletkam, s katerimi jih omrežuje Pašič—Pribičevičeva skupina, in ravno tako so Hrvati overjeni, da bodo nosilci sporazuma na srbski strani dovolj pametni, da bodo dosledni v tem, kar so začeli. Glavna bomba, katero skušajo protivniki sporazuma zagnati med vladne stranke, je Radičev povratek iz Moskve v Zagreb. HRSS, pravi hrvatsko časopisje, je na srečo hrvatskega naroda ostala doslej edinstvena in ta edinstvenost se bo po povratku njenega predsednika še potencirala. Zanimivo je zasledovati intrige, ki gredo v novejšem času z vso silo za tem, da razblinijo uspehe, katere si je priboril hrvatski narod tekem 5 let. Ko se je ustvarilo v Beogradu kot rezultat večletne borbe hrvatskega naroda razpoloženje za sporazum glede ureditve države na znotraj, so se dvignili razni elementi, da intrigirajo proti ideji sporazuma. Protivniki sporazuma so začeli proglašati Radiča kot Ljenina, od kojega grozi nevarnost, da uniči potom revolucije vse, kar se je dosedaj ustvarilo v naši državi. Najnovejšje je to, da so začeli sovražniki sporazuma klicati na odpomoč proti Radiču notranjega ministra Nastas Petroviča. Kričijo na vso moč, da morajo Srbi nastopiti proti Hrvatom s silo potom obznane in le na ta način bo mogoče rešiti hrvatsko vprašanje. To so pozivi Srbov na uporabo nasilnih sredstev, katerih se je dosedaj posluževal Pribičevič. To je Pribičevičeva ideologija, ki je pa doživela po preteku pet let popolni polom. Intriganti proti sporazumu hočejo za vsako ceno Hrvatom naslikati Nastas Petroviča, tega pioniirja sporazuma, kot drugega Pribičeviča. Čisto izključeno je, da bi ravno Nastas Petrovič, ki je edino in pri vsaki priliki z vso odločnostjo nastopal ravno proti Pribičeviču in njegovim nasilnim metodam, se sedaj na zahtevo nasprotnikov sporazuma prelevil v Nastas Pribičeviča. Cilj tega intrigiranja ni nobeden drug, kakor vzbuditi na eni strani med Hrvati nezaupanje napram Petroviču, na drugi strani pa nasčuvati Petroviča proti Radiču. Tem intrigantom proti započetemu sporazumu treba krepko povedati, da se bo Beograd lažje pobotal z Radičevimi strankami, nego pa s predstavitelji raznih antispোরazumnih stranic, ki nimajo ne med Hrvati, ne med Srbi in ne med Slovenci za seboj nobenega poštenjaka, najmanj pa narod, kateremu je sporazum med SHS plemenit že od prvrtata sem najsvetlejša zvezda-vodnica. Tako piše o razmerju HRSS do vlade in sporazuma ono hrvatsko časopisje, za katerim stojita poštna in res hrvatsko zavedna ter orientirana inteligenca in narod.

Novi glasovi za vlado. Dne 10. t. m. sta posetila ministrskega predsednika črnogorski federalist Ivanovič

in disident HRSS Kordič ter izjavila, da bodeta glasovala za novo vlado, ker je sestavljena tako, kot so si želeli njuni volilci.

Beograjski Frankovci. Beograjska »Pravda« je na pisala te dni uvodnik z naslovom »Frankovluk v Beogradu«. Ta članek primerja hrvatske šoviniste s Pašičevimi radikali. Frankovci životarijo v Zagrebu kot strančica najhujših hrvatskih šovinstov. Ime imajo po svojem voditelju, želijo si pa Veliko Hrvatsko, ki bi bila sama za sebe, ali pa bi imela, kar bi jim bilo še ljubše, Srbe in Slovence pod svojo oblastjo. »Pravda« pravi, da so postali tem hrvatskim šovinstom popolnoma enaki srbski šovinsti, ki se v Beogradu zbirajo okrog Pašiča. Oni tudi zavračajo enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev in tako lahko rečemo, da so si popolnoma enaki s hrvatskimi šovinsti. Eden iz njihove sredine je v parlamentu govoril, da bo zato glasoval proti vladni deklaraciji in vladi, ker so v njen nasprotniki Velike Srbije. Drugi se sicer niso tako točno izrazili, a so vendar že neštetokrat z besedami in dejanji pokazali, da mislijo isto. Upravičeno se lahko reče, da sta Frankovluk v Zagrebu in Frankovluk v Beogradu največja nasprotnika države in ustave.

Reparacijska konferenca in naša država. Vprašanje udeležitve naše države na reparacijski konferenci je povoljno rešeno; to znači velik uspeh novega zunanjega ministra dr. Marinkoviča. Zavezniki so sprejeli zahtevo naše države, da se naša delegacija udeležuje konference, vendar, da delegati nimajo prava glasovati pri končni odločitvi.

Radičeva vrnitev. V ponedeljek ob 6. uri zvečer je dospel z brzovlakom Radič v Zagreb. Mnogo ljudi ga je že ob prihodu prejšnjih vlakov pričakovalo, pa so se zopet razšli, ko ga ni bilo. Okoli poldesetih se je po mestu raznesla vest o Radičevem prihodu. Zbrala se je takoj velika množica ljudi pred njegovim stanovanjem. Dijaštyo je zapelo »Lepa naša domovina«, Radič pa se je zahvaljeval z balkona. Sredi manifestacij pa je prikorakal na lice mesta močan oddelek policije. Poveljnik je pozval manifestante, naj se mirno razidejo, ker je minister za notranje zadeve vsaka manifestacijo prepovedal. Temu povelju so se ljudje pokorili in so se mirno razšli. Zvečer se je na Jelačićevem trgu zbrala zopet velika množica ljudi, pa se je na poziv policije mirno razšla. Radič misli za nekaj dni na odhiti na kmete.

Po svetu.

Bolgarski režim v stiski. Cankova vlada se zateka k najhujšemu nasilju, da bi si podaljšala življenje. — Obsedno stanje je proglašeno nad celo Bolgarijo. Vlada je svoje pristaše po mestih organizirala v bojne oddelke, jih oborožila ter razposlala po deželi v kraje, iz katerih se boj upora kmetov. Vladne čete so samobesebi razumljivo vršile najhujše nasilje in tako so bili kmetje prisiljeni, da se oborožijo ter kolikor-toliko zavarujejo pred diktaturo, ki ne pozna nobenega zakona. V svoji zahtevi po zvišanju oborožene sile, je Bolgarija sedaj izgubila tudi priporočilo rumunske vlade ker je ta ali sama uvidela nevarnost bolgarskega militarizma ali pa je nvažila nasvete iz Beograda.

V Italiji zavzema boj proti fašizmu vedno večji obseg. Proti fašistovski diktaturi so tudi kombateni — bivši vojaki, ki so se borili v svetovni vojni — in pa vojni invalidi z oslepelim poslancem Del Croixem na čelu. Edina nefašistična politična skupina, ki hoče sedanj režim podpirati, so takoimenovani narodni katoličani. Le-ti sklicujejo za prihodnji teden v Bologno sestanek, na katerem hočejo postaviti temelje za lastno stranko. V to stranko vstopijo predvsem senatorji in poslanci, ki so izstopili iz popolarske stranke. Sklenili bodo resolucijo, v kateri bodo pojasnili svoje stališče nasproti vladi in določili, pod katerimi pogoji in kako daleč jo hočejo podpirati. — Preiskava o Matteottijevem umoru se bliža svojemu zaključku. Branitelji obtoženecv dosedaj še niso smeli govoriti s svojimi klienti in jim tega zaenkrat tudi še ne bodo dovolili. — Matteottijeva trupla še niso našli in je še vedno tajnost, kaj se je pravzaprav z njim zgodilo. Izmed obtoženecv o tem nihče ni podal pojasnil.

Rumunija ne dobi posojila. Pot rumunskega finančnega ministra Bratiana v London je ostala brezuspešna. Rumunija ne dobi posojila; vladne kroge je ta vest zelo deprimirala, ker je spriči desolatnih gospodarskih razmer inozemsko posojilo Rumuniji življenjskega pomena. Jasno pa je tudi, da zapadno evropske države, v kojih sedaj vlada popolnoma demokratični režim, nimajo zaupanja v sedanj rumunsko vlado ter je njen trud za podelitev posojila gotovo zastoj.

Ogrska justica na delu. V Pečuju na Ogrskem se vrši zopet glasovit proces proti 80 meščanom, za koje zahteva vojno sodišče smrt na vešalih. Vzrok tega procesa je krvav upor bivšega c. in kr. nadomestnega bataljona v Pečuju, ki se je dne 20. maja 1918 uprl ter postreljal svoje častnike. Vojaki so nato zasedli vsa

važnejša postopja v mestu ter s pomočjo meščanov parkrat odbili čete, koje so bile poslane proti njim. O tem uporu so takrat vsled stroge cenzure ni mnogo zvedelo; sedaj pa je vojno sodišče nenadoma dvignilo proti 80 meščanom radi pomaganja pri uporu ter zahteva za vse smirno kazni. Pri sedanjem stanju ogrske justice je sigurno, da se bo zahtevi vojnega sodišča ugodilo.

Pariška liga za človečanska prava v zaščito žrtev ogrskega režima. Krvooločni madžarski režim je obsodil na dveletno ječo voditelja ogrskih republikancev Beera radi republikanske propagande. Z dr. Beerom so v ječi tako škandalozno postopali, da je fizično zelo oslabil in končno je na eno oko še popolnoma oslepel, ker je bil po cele tedne nepretrgano zaprt v temnici. Pod pritiskom javnosti domače in še bolj inostranske je ogrska vlada za sedaj dovolila, da se Beer zdravi v nekem privatnem zdravilišču in da mu bo nadaljevanje zapora tako dolgo odloženo, odkler se ne podvrže operaciji, s katero mu skušajo rešiti drugo oko, ki je tudi v nevarnosti oslepitve. Pariška liga za človečanske pravice je sestavila sedaj spomenico glede postopanja s tem mučenikom ogrskega režima ter zahteva, da se ga izpusti na svobodo. Spomenico je podpisal tudi sedanji francoski vladni predsednik Herriot, potem angleški predsednik Macdonald in s pisateljem Anatole France na čelu veliko število francoskih pisateljev, umetnikov in raznih kulturnih delavcev.

Demonstracije proti »ludendorffovcem« v Nemčiji. Preteklo nedeljo so se vršile po celi Nemčiji velike demonstracije republikanske lige »črno-rdeča-zlata zastava«, pri katerih je sodelovalo nad milijon ljudi. — Združeni centuristi, republikanci in socialisti so manifestirali za republikansko Nemčijo ter pokazali, da so njihovi pristaši v ogromni večini proti takozvanim »ludendorffovcem«, ki stremijo za vzpostavitev monarhističnega režima.

Londonška konferenca. Obe konferenci — zavezniška in mednarodna — sta svoje delo do malega končali. Rezultati pogajanj se uveljavljajo v obliki treh zapisnikov, katerih enega podpišejo zavezniki, drugega reparacijska komisija in tretjega zavezniki in Nemčija. Prvi zapisnik, ki obsega pet točk, na katere so pristali tudi Nemci, je gotov in pripravljen tudi za podpis. — Drugi zapisnik, ki govori o normah za aplikacijo Dawesovega načrta, sta v soboto podpisala za reparacijsko komisijo Earthou in za Nemčijo Marx. Vendar ta zapisnik ni končno veljavno zaključen in vsebuje klavzulo, ki pooblašča konferenco, da uvrsti vanj še ostale sklepe, o katerih se doslej še sporazum ni dosegel. Dalje vsebuje ta zapisnik klavzulo, glasom katere je veljavnost njegovih sklepov odvisna od podpisa ostalih dveh zapisnikov. — Tretji zapisnik še ni končno veljavno sestavljen. Vendar so vse njegove točke rešene ali vsaj zadostno razjasnjene, izvzemši ene: same: francosko-belgijska železniška uprava in permanenca nekega števila železničarjev v Porenju. Herriot, ki se je koncem prošlega tedna z zrakoplovom odpeljal v Pariz, se je zopet vrnil. Njegovo potovanje je bilo v zvezi s vprašanjem izpraznitve Porenja in neklih datatev Nemčije v naturi.

»Napoleonov arhiv«. Zadnji čas je časopisje širom sveta poročalo, da so pri davčnem oficijalu Leopoldu Bassanu v Brnu odkrili Napoleonov arhiv z dragocenimi lastnoročnimi pismi, zgodovinskimi listinami, mrljiško masko itd. Vlade in drugi interesenti so se obrčali na Bassana in mu ponujali visoke svote za prepušitev arhiva. Sedaj se je izkazalo, da Bassano nima nikakega arhiva in si je celo reč izmislil. Treba je le še dognati, ali je Bassano predrzen šaljivec ali pa norec. V Brnu je znan kot eksaltiranec. Zdravniki preiskujejo njegovo duševno stanje.

Katastrofe v Vzhodni Aziji. Vzhodno Azijo, zlasti Japonsko zadnje čase pustošijo strašne katastrofe. Komaj si je opomogla nekoliko od potresa, že je razdejal vihar velik del novih naprav v Tokiju. Na Formozu je vsled preloma oblaka nastala povodenj, ki je upostošila velik del otoka. Nad 30 tisoč hiš je bilo ob priliki poplave od viharja porušenih. Na Kitajskem je poplava porušila 3500 vasi. Nad milijon ljudi je brez strehe. 3000 ljudi pa je utonilo.

Iz Slovenije.

Slovenčev urednik Miha Moškerc umrl. V noči od nedelje na ponedeljek je po večmesečni boleznici za vedno zatislil oči v Ljubljani urednik »Slovenca« g. Miha Moškerc. Rodnil se je v Ljubljani 1872. Bil je skraja pri finančni straži, pozneje pri bolniški blagajni, kot zavodno krščanskega moža ga je pokojni Krek leta 1904 pridobil kot urednika za »Slovenca«, kjer je deloval do svoje smrti. Blagopokojni pa ni bil samo žurnalist, ampak vstrajno vesten delavec in organizator Slovenske krščansko-socialne zveze, Strokovne zveze in praktičen delavec na vseh organizacijskih poljih, kjer je šlo za združitev, dobrobit in procvit krščansko mislečega delavstva. Pokojni je bil učenec rajnega Kreka in se je potom marljivo samoizobrazbe povzpел tako visoko, da je bil član kot žurnalist ter organizator ne samo v Ljubljani, ampak po Sloveniji sploh. Prehladil se je kot poročevalec »Slovenca« na katoliškem shodu v Zagrebu, od tedaj je bolehal nad 9 mesecev. Ljubljana in vsi, ki so poznali njegovo delo, ga bodo kot moža trdnega krščanskega prepričanja in moža dela za povzdigo duševnega in gnotnega stanja delavskih slojev ohranili v hvaležno trajnem spominu.

Tridesetletnica mašništva. Dne 12. avgusta v torek so obhajali dne 25. julija 1894. leta v Mariboru posvečeni duhovniki lavantinske škofije svojo tridesetletnico pri tovarišu vlč. g. župniku Gašperju Zernko v Hajdini pri Ptuj.

Pri pohodu v cerkev je pozdravila belo oblečena deklica v krasni, vezani besedi jubilate ter poklonila domačemu č. g. župniku lepi šopek. Nato je opravil tovariš Zernko slovesno službo božjo ob veliki asistenci in ob obilni udeležbi svojih faranov. Prijateljski sestanek pri tovarišu Zernko je nato združil od raznih strani prihitele kolege, katerih najdičnejši ud je bil prof. dr. Kovačič iz Maribora. Ta, kakor stoloravnatelj in hišni gospodar in drugi so zabelili agapo z ljubeznjivimi napitnicami, ki so vse izzvenele v »mi pa ostanemo, kakor smo b'il.« Jubilanti, katerim je dni lepša polovica že minula, so se spomnili tudi najmlajših sinov muze vednosti ter darovali z gosti vred 200 din. za dijaško večerjo. Da bi dospeli do 50letnice!

Prva pomoč za oškodovance po povodnji. Ko je Jugoslovanski klub prejel poročilo o strašni katastrofi, ki je zadela Medvode in Poljansko dolino, je takoj obvestil vse člana vlade in v nedeljo je že bila seja, ki je sklenila, da se kot prvo pomoč da 2 milijona dinarjev. Čim se bo pa sestavila komisija za zakon o pomoči po povodnji in po toči poškodovanih in čim bo škoda precejšena, bo vlada določila škodi odgovarjajočo pomoč. Da bi se škoda pravilno ocenila in da bi bila vlada točno obveščena o tej veliki nesreči, je bilo sklenjeno, da se pošlje vladni delegat na mesto nesreče.

Učiteljsvo in fantovski dan. Vse štajersko učiteljsvo, učitelje in učiteljice Slomškove zveze, vabimo, da se udeležijo polnoštevilo 22. t. m. dijaškega dneva, ki je še posebno namenjen našemu katoliškemu učiteljsvu. Ta dan referirajo: dr. Korošec, dr. Slavič, dr. Lukman, dr. Capuder in drugi naši voditelji o temeljnih načelih našega pokreta.

Mladinska dneva v Mariboru in »Jutrov« dopisnik dr. Reisman. Znan »resnicoljub« dr. Reisman, ki se od sestave nove vlade drži kakor bi mu žerjav neprestano tiščal pod nos svoj cekin, se je v nedeljo v svoji mariborski nedelji po svoji slamorezni navadi zagnal po »Jutru« v mariborska mladinska dneva. G. Reisman skuša uvodoma smešiti verski čut našega slovenskega ženstva in mu očita njegovo manijo za romanje. Velikanskega števila udeleženk ne more utajiti, pač pa pravi, da niso prišle v Maribor poslušat predavanj, ampak so si samo ogledovale mesto in restavracije, v nabito polni Gëtzovi dvorani pa so deklamajočim voditeljicam aplavdirali naročni mestni aplavdanti. Nadalje mu je to korupcija, ker so se udeležinke, več nego 7 tisoč po številu vozile s polovično karto in prenočile na slami po prostorih mestnih šol. Nabirale so nadalje udeležinke pri frančiškanski cerkvi denar za maše. Pred vrati semenišnih vrat se je prodajala »Straža« in druge reči in klerikanci so pri tej priliki po dr. Reismanovih računih iztisnili iz ljudstva za strankin fond 30 tisoč dinarjev. Ta fond pa bo po končanem fantovskih dnevih narasel na 200 tisoč dinarjev. Polovične vožnje slovenskim trpinkam, ki so že pred prevratom delovale za Jugoslavijo bolj in več kot vsi dr. Žerjavovi cekinari in hlapi, ne more zameriti in očitati nikdo, kakor san o ljudje, ki so se vozili s polovičnimi kartami kot reparji in razhrojniki nad lastne brate. Sokol in orjuneč sta se svobodno in brez korupcije vozila skoro vsako nedeljo s polovično karto, a ne v svrhu duševne izobrazbe in iz kulturnih namenov, ampak, da sta pijančevala, delala preprič med priprostim narodom in pobijala nedolžne ljudi iz najnižjih slojev. Sokol in orjuneč sta se brez očitka korupcije ne le vozila polovično, ampak jedla, pila, ter pretepała in pobijala sobrate na državne stroške in proti Žerjav-Pribičevičevi nagradi, slovensko nedolžno dekle, ki je navdušeno in delavno za vse dobro in blago, pa si ne bi smelo niti enkrat na leto v svrhu navdušenja za izobrazbo pogledati mesta s polovično karto. Dr. Reisman kot sin priproste slovenske matere ne privošči slovenskim dekletom niti ležišča na slami in pod streho, dasi se bo vse, kar bi se bilo morda pokvarilo po šolah, pošteno popravilo in plačalo. Po demokratskih nazorih bi se morale hčere največjih davkoplačevalcev poditi kot napredne vlačuge po ulicah in biti naprednjakom na razpolago, potem bi bil cekinar dr. Reisman zadovoljen. Ako so naša dekleta res darovala 50 tisoč dinarjev za strankin fond, slava jim, ker ta darežljivost bi bila samo dokaz, da naša stranka ne živi od državnih podpor kot policajdemokratije, ampak jo vzdržuje ljudstvo in še celo priprosta slovenska dekleta. Tako dr. Reisman o veličastnih mladinskih dnevih, a poštena mariborska javnost, ki ne voha dr. Žerjavovih cekinov, pa sodi drugače. Ako bi udeležinke mladinskih dnevov čitale dr. Reismanovo zadnjo mariborsko nedeljo, bi dobil od marsikatero isto plačilo, kakor ga je že enkrat in ki bi bilo edino pravilni odgovor na njegove »Jutrove« laži in podlosti.

Poštnemu ravnateljstvu. (Iz Slivnice pri Mariboru). Bivša poštarica g. Leopoldina Fridl nas je zapustila, na njeno mesto pa je prišla nova. Vse bi bilo dobro, a ko vidimo mi pošteni Slivničani surovost, s katero nastopajo nekateri naši napredni samostojneži z novo došlo uradnico, se nam upira srce. Poštni urad in dosedanje, vsaj človeka vredno stanovanje uradnice se

nahajata v hiši tukajšnje posojilnice. Novi uradnici pa so samostojneži, ki sede v posojilničnem načelstvu, stanovanje odpovedali, ter ga protipostavno dali vpokojenemu nadučitelju K. Pestevškemu, morda za to, ker je imenovan tajnik posojilnice. Nekateri pa, ki so zelo dobro informirani, pravijo, da dobi vpokojeni nadučitelj stanovanje poštarice v zahvalo, ker se je do najnovejšega časa zelo ogreval za pouk blažene germanščine na tukajšnji šoli. Poštarica pa vendar mora imeti stanovanje. Kaj je torej storilo posojilnično načelstvo v sporazumu z g. Pestevškom? Odkazalo je uradnici neko luknjo zraven poštnega urada, ki je doslej služila za drvarnico in . . . To pa danes v 20. stoletju, ko povdarjajo gg. samostojni človekoljubje, danes, ko ustanavljammo društva za varstvo živali! Gospodje, vas li ni sram? Ali si še upate pogledati poštnemu človeku v oči, vi, ki se vedno kar cedite ljubezni do uradništva? Sram vas bodi, ki kažete to ljubezen le v besedi, z dejanjem pa uradništvo ponižujete in zatirate! Če je doslej mogla imeti poštarica uradnika dostojno stanovanje, obstoječe iz dveh sobic in kuhinje, zakaj pa sedaj naenkrat mečete iz njega ter ji nakazujete smrdljivo luknjo, 2,8 m dolgo in 2,3 m široko, ki ni sposobna niti za hlev? Kam naj si dene svoje pohištvo, kam svojo obleko in perilo, kje naj si kuha hrano? Ali ste nato mislili vi nespametni, vi hudobni ljudje? Kaj pravi k temu nadzorstvo posojilnice, v katerem se nahaja gosp. župnik? Ali se tudi on strinja z nečloveškim početjem morilcev zadovoljnosti in človeške sreče? Slavno poštno ravnateljstvo v Ljubljani pa prosimo, da nemudoma pošlje na lice mesta komisijo, ki naj ukrene vse potrebno v obrambo in zaščito vestnega uradništva.

Doziviljaji Slovencev v Srbiji. Mladi in zelo bistri fant Alojzij Cestnik iz Dražencev pri Putuju je prišel pred dobrimi 4 leti za kruhom v Srbijo in bi gotovo še sedaj bil tam doli, če ga ne bi bili izgnali kakor kakega zločinca, ker je — proslavljal novo vlado. Cestnik je služboval na zadnje že tretje leto v Mladenovcu, to je beograjski okrug. Domačini so ga imeli prav radi in on je znal z njimi prav dobro pokramljati zlasti še vsled tega, ker je kot bistri dečko mnogo čital ter tako ljudem vedel mnogo povedati, kar oni po svoji enostranski poučenosti niso vedeli. Odnosaji med bratom Slovincem in brati Srbi so bili res najboljši. Dne 28. pretečenega meseca pa pade Pašič in se sestavi Davidovičeva vlada. To so proslavili njeni pristaši in prijatelji sporazuma in poštenja tudi v Mladenovcu in takoj so povabili brata Slovence: Veseli se z nami, prišlo je, kar si nam že davno pravil, da mora priti! — To veselje in proslavljanje je pa strašno jezilo radikale, ki so se zopet proslavili z znanim napadom na zemljoradniške poslance v Rajli. Psvetovali so se, nad kom bi znesli svojo jezo in za svojo žrtve so si takoj izbrali Slovence Cestnika. Ko gre naš rojak domov, ga »rujla« — tolpa zgrabi in vede pred policijskega komisarja. Ta je vreden drug svojega šefa, načelnika Radičeviča, ki je v preiskavi in menda že tudi odstavljen, ker je bil sam soudeleženec radikalnega zločinstva v Rajli, mesto, da bi skrbel za varstvo ogroženih zemljoradniških poslancev. Mladenovački policijski komisar, podrejen organ tega nasilnega načelnika, je takoj poskrbel, da se je radikalna jeza znesla nad Slovincem. Najprej ga je hotel za 30 dni zapreti, potem ga je pa parkrat udaril ter sklenil: Poslali te bomo v Maribor, tam lahko govoriš, čitaš kar hočeš in pozdravljaš Davidoviča in Korošca, tu pa tega ne boš! Cestnika so res takoj na to odpravili izgonškim potem, prevzela ga je patrolja, nekaj časa so se vozili, potem zopet hodili peš, prehoditi je moral okrog 120 km, prenočeval je parkrat v zaporih, stradal je vso pot, ker je dobil na dan samo za 3 dinarje in 75 para kruha, za par dni pa še tega ne, v Ptuj pa je po takem radikalnem nasilju dospel še le 10. t. m. — Naši poslanci bodo opozorili ministra na policijskega komisarja v Mladenovcu, ki so tako krivico služili radikaliji.

Gornja Poljskava je obhajala letos že drugič lepo cerkveno slovesnost. Prva je bila dne 24. februarja, ko smo dobili tri nove zvonove iz Jesenic. Z njimi je cela župnija prav zadovoljna, saj se slišijo v zadnjo hišo cele župnije. Glas velikega zvona Es je lepo doneč in dasi ima čez 1200 kg, lahko otrok zvoni. Na Lovrenčevo nedeljo, dne 10. t. m. smo obhajali drugo mično slovesnost. Blagoslovili smo namreč 30 mramornatih plošč, katere smo postavili v ograjni cerkveni zid. Vsak padli vojak ima svojo ploščo z napisom in večinoma s sliko, spredaj pa so gredice za cvetlice. Na eni plošči so celo trije bratje s sliko. Tako ima naša fara krasen spomin 32 padlih vojakov, sopnin, kakor se z enakim ne more ponašati nobena druga fara. V krasnem cerkvenem govoru je novi preč. g. nadžupnik in dekan iz Hoč Alojzij Sagaj nam kaj lepo razložil življenje sv. Lovrenca in primerjal njegovo življenje in smrt s padlimi vojaki. Popotnik, ki greš mimo nas po državni cesti, ne bo ti žal, če napraviš mali ovinek do naše cerkve in si osebno ogledaš zares krasne spomenike.

Na gori Urški se vrši v nedeljo, dne 24. t. m. po zadnjem opravlilu shod. Govorita poslanca Kugovnik in



Schicht

Pravo

Schicht-ovo milo z znamko „Jelen“

je bilo, je in bo vedno ostalo najboljšo! Pri nakupu pazite na ime „Schicht“ in na znamko „Jelen“.

Obvestilo.

Čast nam je č. gg. duhovnikom in ostalim interesentom vljudno naznaniti, da nam je bilo mogoče vsled povečanja naše, že nad 100 let obstoječe livarne zvonov v Mariboru, Melje, izdelati minulo leto okroglo 130.000 kg zvonov v največjo zadovoljnost naših odjemlancev. V dokaz temu nam služijo mnoga naknadna naročila kakor tudi številna zahvalna in priznalna pisma, ki so gg. interesentom in odjemalcem vsaki čas v originalu na vpogled. Letos pa smo vili že nad 100.000 kg zvonov tako, da nam je sedaj omogočeno našim cenj. naročnikom postreči z najkrajšim dobavnim rokom.

Vsled mnogih izkušenj naših prednikov in na podlagi dolgoletne lastne izkušnje ter upoštevajoč uspehe znanstvenih raziskovanj v najnovejši dobi, se nam je posrečilo izumiti novo konstrukcijo zvonov, kojih glavni glasovi se vedno harmonično ujema s vsemi postranskimi glasovi, vsled česar dajo one divne, dolgo in goloboko doneče odmeve, radi katerih hvalijo naše zvonove brez izjeme vsi glasbeni strokovnjaki.

Vsled naših starih poslovnih zvez z največjimi kovinskimi topilnicami dobivamo kovine najboljše kakovosti iz prve roke in vsled tega tudi najcenejše.

Uspehi, katere smo dosegli z intenzivnim delom, so nam bili v spodbudo, ustvariti izdelek trajne vrednosti tako, da imajo garancije tvrdke tudi dejansko vrednost, vsled česar brez pretiravanja smelo trdimo, da nismo samo največja, ampak tudi najsolidnejša livarna zvonov v Jugoslaviji!

K sklepu še pripomnimo, da je v naši zvonarni vedno večje število zvonov izdelanih in nam je zato omogočeno, cenj. odjemalcem pri event. obiskih napraviti poskuse na posameznih zvonovih ali pa tudi v skupinah; to je tudi najboljša prilika, kjer se lahko vsak interesent prepriča o dobrih lastnostih naših zvonov. Priporoča se:

LIVARNA ZVONOV IN KOVIN,

Inž. J. in H. Bühl, Maribor.

Enkrat-

ni poskus Vas prepriča, da je najt. oljša zobna krema »ITO«, ----- dobi se povsod. -----

VOLTA
DOMAČA ŽARNICA
TOVARNA VOLTA D.D. MARIBOR

J. Neškudla

Ivornica cerkvenih paramentov, zastav in orodja
Sv. Petra c. 25 Ljubljana Sv. Petra c. 25

vati preč. duhovščino, cenjena društva in dr., da si ogledajo bogato razstavo cerkvenih paramentov, od priproste do najfineše izdelave, cerkvenih in društvenih zastav ter vsega cerkvenega orodja kakor kelihov, ciborijev, monštranc i. t. d.

V češkoslovaškem paviljonu na letošnjem vele-sejmu v Ljubljani

15. — 25. avgusta 1924.

Sprejmeta se: trgovski pomočnik za trgovino z mešanim blagom in kočijaž, ki opravlja tudi postranska dela. Nastop takoj. Naslov v upravnistvu. 461 2 1

Dva dijaka iz poštene krščanske hiše se sprejmeta v eno čisto sobo na stanovanje. Oglasiti se je treba v kratkem. Maribor, Pobreška cesta 9, I. 467

Na stanovanje se vzame studentinja, dobra hrana in čedno opremljena soba. Naslov v upravnistvu. 468

Dijaka vzame na stanovanje in hrano, Maribor, Orožnova ulica 3, I. nadstropje. 464

Proda se: moška in ženska obleka, čevlji, umivalnik z vrčem in razno. Neža Šmigoc, Slovensk aulica štev. 28 (dvorišče). 451

Razprodaja čevljev. Radi preselitve se bode od 15. 8. do 15. 9. t. l. vsa zaloga čevljev iz najboljšega usnja razprodajala pri Josipu Beranič, čevljar, Kralja Petra trg, Maribor. 470

Več skupajstojecih poslopij na Kralja Petra trgu v Mariboru se radi selitve zelo ugodno proda. Izplačati je treba samo polovico. Kupcu so takoj večji obrtni prostori na razpolago. Posebno ugodno za veletrgovce. Natančnejše pri posestniku Josipu Beranič, tam. 469

Koks in premog za kovačnice
prodaja vsako množino najcenejše
E. Rišavy. Maribor, Mlinska ulica 23.

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah.

A. Arbeiter.

Maribor, Dravska ulica 15
Zamenjam tudi staro železje katero je za uporabo, s ko vaškimi odpadki in vlitino.

Z MALIM STROSKOM

VAM NAPRAVI

JUHAN



NAJBOLJŠO HRANO!

Trgovina
Martin Šumer
≈ Konjice ≈

priporoča veliko izbiro raznega manufakturnega ter drugega blaga po jako ugodnih cenah ter je za došlo sezijo vsakemu dana priložnost, da si pri nakupu oblačila dosti prihrani. 737 50-1

Od slej se

razlikuje izvrstni, iz davna preizkušeni »Pravi : FRANCKOV : kavni pridatek« od ponarejenih proizvodov tudi že na zunaj po nevi, rjavomodro-beli etiketi. — Na tej se posebno izčičejo karakteristični znaki razlikovanja, ki so: imo »Franck« in »kavni mlačček«.

»Pravi : FRANCK : z mlačkom« zahvaljuje svojo splošno priljubljenost izvrstnemu aromu in prijetnemu okusu ter svoji izdatnosti in tečnosti.

Denar naložite

najboljše

najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici r. z. z n. z.

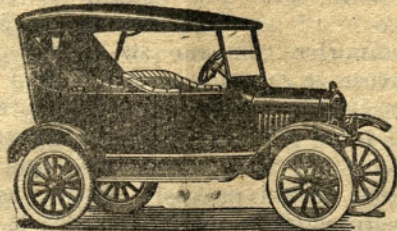
v Mariboru, Stolna ulica št. 6,

ki obrestuje hranilne vloge po

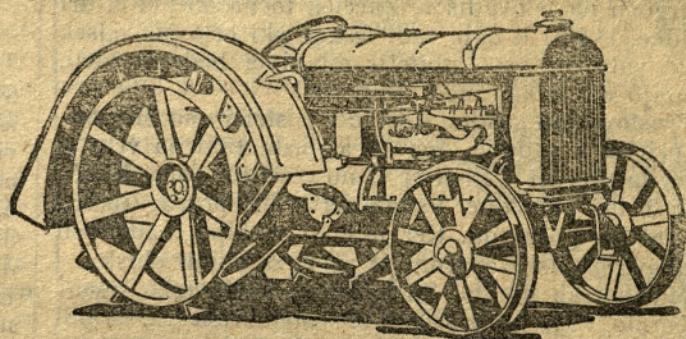
8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Ford
THE UNIVERSAL CAR



Dosedaj čez 10 milijonov avtomobilov izdelanih. — Zadnji milijon izdelan v 132 dneh. — Vsled tega najcenejši avto sveta.



Fordson traktorji.

Univerzalni stroj za poljedelstvo in prevažanje velikih tež. — Pogon s petrolejem. — Letna produkcija 300.000 traktorjev. — Velikega pomena za nar. gospodarstvo.

Zastopstvo: American Import Co. Maribor, Koroška c. 24.

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamni gorici.

Pisarna: Žebljarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Telefon interurban: Podnart 2.

Brzojavke: Zadruga Kropa.

Žebli za normalne in ozkotirne železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, les i. t. d., žebli za čevlje. Spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuge za podobe, zid, cevi, žlebe i. t. d. Vijaki z maticami. Podložne pločice. Matice. Žakovice za tenderje, kotle, sode, mostove, pločenino, kolesa itd. Vijaki čepi. Verige.

Vsi v našo strcko spadajoč železni izdelki po vzorcih in rabah najceneje.

Ilustrovani ceniki na razpolago!